

ACC. N:R. M. 8891: 1-7.

Landskap: Skåne ..... Upptecknat av: Inga Osterman-Tillström
Härad: Skytte ..... Adress: Ängagården, Tutaryd
Socken: Skanörs stad ..... Berättat av: Fru Maria Ekman f. Nilsson
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1864 i Skanör

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den stora floden.	s. 1.
Nattväktare.	s. 2.
Tjänstefolk.	s. 3.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8891 /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den stora floden:

Jag var 8 år, när den stora floden kom på vintern 1872. Vi bodde då i närheten av parken, där Per i Vagnen sen bodde och där morfaren hade sitt hus först. Det var mitt på den, mor höll på att koka potatis på spisen. Den var just färdiga och mor höll på att ta av den - "Låt potatisen vara mor, och tag ungen ur vagnen," sa far. Mor gjorde så; vi lämnade allihop huset. Och väl var det för bara en liten stund efter det vi lämnat huset, kom havet upp och välte klineväggarna i huset, allt vad vi ägde, möbler och grisen och alla rötter och grönsaker, som far dagen förut varit och hämtat i Dragör för att sälja, simmade ned floden.

ACC. NR. M. 8891:2.

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nattvaktare:

Min morfar Anders Mårtensson var också "byckare", ett den tiden ganska viktigt yrke, dels nattvaktare. Samtidigt med honom var också Jonas Bengtsson vaktare samtidigt som han var vaktmästare hos bergmästaren. Det var morfar som brukade sjunga, när han gick sin väktargång på natten "Klockan är tio slagen vinden är sydväst" eller "Vingen går på nor å nu går jag hem te mor."

Nattvaktarna hade ingen lön men hade rätt att gå s. k. julgång till alla stadsinnevärdare. Då vankades det en massa goda saker - greva och fina bröd, sylta, rödbeter och brännvin, som vaktarna samlade i en flaska de medförde. Som barn minns jag, att morfar efter sin julgång väckte oss barn mitt i natten - "Kom barn ska ni få mat" - och när vi yrvakna kom upp bredde han ut det lakan han samlat gåverna i på golvet och vi fick ta för oss. Det smakade för oss som var vana vid enklaste kost - far förtjänade inte mycket när han fiskade och mästare an ännu mindre när han dessutom var tröskeman och fick 17 öre om dag plus maten.

ACC. NR. M. 8891:3.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVTjänstefolk:

Vi var 9 barn i min familj . Far , Nils Petter Nilsson , var liksom sina
som sina bönder Olef och Anders, fiskare och frötjänsten var inte stor
på denna tid då sillen i regel inte betalades med mer än 20 öre valen.
Det gällde för oss barn att komma ut så tidigt som möjligt och klara
oss själva. Jag var inte mer än 8 år, när jag hade min första tjänst,
, det var hos frybiträdet Arvis /Kersti Arvis son/ som var gift
med Jeppe Måns Stine. Jag hjälpte till med barnen och litet av varje
men hade ingen lön. Sedan var jag ett slag hos Maja Berggren och kom
sedan vintern 1877 till handelsmannen Johan Åberg, som just då fått sitt
fjärde barn dottern Emmy. Där fanns utom mig en sterjungfru Augusta
Lundberg från Falsterbo. Vi båda bodde i en liten kammare upptill
köket som de kallade pigkammaren och där det bl. a. fanns en sala-
klocka. Augusta ville alltid lägga sig först ; först sedan hon kommit
i säng fick jag lägga mig. Det var en gammal halmtäckt gård och
utom butiken med konter fanns det ett stort kök, en sängkammare
med två par fönster, ett vardagsrum och det finaste rummet , som kallades

ACC. NR. M. 8891: 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

röda kammaren. Dessutom fanns på andra sidan en med svarta och vita stenar belagda förstugan gröna kammaren, där fru Emelie Åbergs far gamle kapten Johan Petter Lineström bodde. Till mina plikter hörde bl. a. att elda i pottugnen inne hos honom och då brukade han rätt ofta be mig att klia honom på ryggen vilket jag gjorde. För detta var han så tacksam att han gav lo-åringen tyg till två linnen i julklapp. Min huvudsakliga syssla var annars att vagga en nyfödd och sjunga för henne; mest sjöng jag visst "Det sitter en fågel i päronträd". På den platsen stannade jag vintern över. Senare var jag bl.

a. många år hos Karna Mattias. De hade rätt stort lantbruk och ingen dräng så jag fick göra många karlsysslor. Klockan 4-5 om morgnarna började jag arbetet med att mjölka. Gödsla ut och hålla lagården fin fick jag också alltid göra. Arbeta fick man en en där, ibland höll vi på ända till 11 på kvällen. Varannan söndag var jag i alla fall ledig. Den sista tiden jag tjänade där hade jag 40 kr. om året.

Jag var neck omkring 20 år, då jag andra gången kom i tjänst hos handlanden Åberg och då stannade jag två år. Jag var förlovad då men

ACC. NR. M. 8891:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

min fästman var i Amerika varifrån han skickade både brev och en och annan slant. Jag tjänade här nu som ensamjungfru och hade 60 kr. om året vilket ansågs storartat den tiden. Fru Emeli hittade också på att jag skulle vara fri var måndag eftermiddag för att få tid att se om mitt eget tyg eller gå ut. Något sånt hade ingen i Skanör hört talas om. Som alla andra som tjänade hade jag fritt varje år kring Mikaeli från den 24 till den 28-de. Den "friveckan" hade alla som tjänade både de som bytte plats och de som behöll sin anställning.

Sedan jag var där sist hade huset byggts ^{efter breddas} om och Åbergs hade nu ingen affär mer, men lantbruket var kvar så det fanns dräng. Någon pigkammare fanns inte i det nya huset, men jag bodde i det inre köket där vi lagade mat ; där la jag duktigt i spisen om kvällarna så jag fick varmt och där hade jag min byrå med mina saker. Sedan fanns det ett ytterkök där det stod en brygghuspanna för tvätt, i det köket diskade vi.

Det var mycket att göra då det var många barn, men arbetet var så bra ordnat så jag trivdes gott. Det var metod i allting- så t. ex.

ACC. NR M. 8891:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fick skolflickerna varje måndag rena och stärkade förkläden och varje torsdag morgon vändes de så att de återstående tre skoleagar fick ha dem på avian. Alla större arbeten som tvätt, slakt och bak höll vi på med i följd tills det blev färdigt. Särskilt minns jag när fiskarna kom till oss med arrendeålen. Det var fleraispund ålar tjocka som armar nästan. Vi la dem i stora kar och drog slennet av dem med salt och halvvisker. Vi saltade flera fjärdingar ål.

Handlanden Åberg var så musikalisk, spelade allt möjligt och samlade ofta barnen ikring sig och sjöng tekroliga ramsor. Barnen och jag var också så goda vänner att de turades om att få sova hos mig en vecka vars.

En dag olyckades jag med en väldig vattenp^{na} vi hade och som vi kallade kulljaren, jag tappade den och skällade benet. Så fick jag vara hemma ett tag men till sist kom fru Emeli dit och sa :- "Snälla Maria kom tillbaka igen, Maria behöver inte göra annat än sköta vaggan". Och det gjorde jag, jag satt en hel vecka med benet på en stol och vaggade och sjöng. Sen blev jag bra igen.

På min lediga tid sydde jag på hengiften. Jag fick ihop till bå-

ACC. N:R. M. 8891:7LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de lakan, örngott , sänggardiner och bluströjer med fina garneringar
vid handleden. - "Det var en farlig massa bluströjer Maria har", sa
också frun till mig.

Min blivande svärmer var också mycket snäll mot mig denna tid.
Hon förfetade mina strumpor, och när hon bakat potatiskaka kom hon
alltid till mig med en bit.